

Uhu-madarász hírek

A MME 26. sz. Heves megyei Helyi Csoportjának hírlevele
3. sz. 2002. március

Folyik a nászrepülés, kezdődik a költés!

A ragadozómadár munkacsoport tagjainak ilyenkor, tavasszal különösen sok munkájuk van. A márciusban már nagyban folyó nászrepülés figyelésével lehet legjobban megtalálni az egyes párok revírjeit, kifizetni, hogy nagyjából melyik területen fognak fészkelni. Ezt a hegyvidéken úgy végezzük, hogy kikeresünk egy-egy jól kiemelkedő, kopasz hegycsúcsot (nem sok ilyen van), ahonnan nagy terület látható be. Ide ülünk ki, lehetőleg reggel, vagy délután. A madarak a déli időben nem nagyon mozognak, a 10-11 órától du. 3-4 óráig terjedő idő un. „holt” időszak. Előtte és utána azonban nagy esélyünk van madarat látni, még hozzá nászrepülés közben. Ez a repülési mód más, mint általában, ekkor a madarak „produkálják” magukat. Nagy magasságból zuhanórepülésben jönnek le, majd élesen felfelé fordulva, és ezt ismételve, hullámokat írnak le a levegőben. Ezután újból keringenek, vagy egymást játékosan támadják, ahol az alább lévő hanyatt fordul, majd ismét vissza. Az egyenes vonalú repülésük is más ilyenkor, a szárnycsapások nagyok, szemmel láthatólag eltérnek a szokásostól. Nászrepüléskor az egyébként rejtettebb életmódot folytató fajok is többször láthatók és jól megfigyelhetők, mint pl. a héja, kígyászölyv, törpesas stb.

A másik tevékenységi kör lehet ilyenkor még a lomb nélküli erdőkben a régi gallyfészkek megkeresése, melyeket később leellenőrizve megtudjuk, hogy idén mi költ ezekben a fészkekben. A fészkeket a hegyoldalakon rétegvonal mentén haladva kell keresni, a hegyoldal középmagasságában, ill. attól kicsit fel és le. A völgy alján, illetve a gerincen csak a legritkább esetben találunk fészket. A legjobbak a keleti fekvésű, meleg oldalak és az ún. völgyfejek. A faállomány tekintetében nálunk cser-, a kocsánytalan tölgy és a bükk idősebb állományai a jók. A madarak szeretik a fenyveseket is, de nálunk ezekből kevés van. Különösen az erdei fenyő ágelágazásai nagyon jók a fészekrakásra.

Szólni kell még az uhuról, melyből nemrég találtuk meg a harmadik párat is a Mátrában (a madarak még kotlonak), számításaink szerint azonban ennek legalább a duplája költethet nálunk. Ez igen jelentős szám, főként annak tükrében, hogy a hazai ismert állomány 17-20 pár. Továbbá az is indokoltabbá vált, hogy miért került a Helyi Csoportunk emblémájába az uhu képe.

Dr Solti Béla

Gyurgyalag és partifecske felmérő program

Az idei esztendőt is sikerül reményeink szerint - a kitűzött feladatok elvégzésével - sikeresen zárni. A tavalyi évben felmért telepek mellé szeretnénk még továbbiakat is

megvizsgálni, amihez minden érdeklődőt illetve a felméréshez, megfigyeléshez kedvet érző tagok jelentkezését szívesen vesszük. Röviden ismertetném a madarak, fészkelőtelepek megfigyelésének a folyamatát és az észlelt adatok dokumentálását.

The image shows a detailed data sheet for bird nesting sites. At the top, it says 'Fészkelőtelep Adatlap' and 'Gyurgyalag és Partifecske fészkelőtelepek felméréséhez'. The form is divided into several sections:

- 1. Fészkelőtelep neve:** A field for the name of the nesting site.
- 2. Fészkelőtelep helye:** A field for the location, with a note 'UTM négyzet'.
- 3. Fészkelőtelep leírása:** A section for describing the site, including 'Telepszomszág' and 'Környezeti jellemzők'.
- 4. Fészkelőtelep típusa:** A section for identifying the type of nesting site, with sub-sections for 'Fészkelőtelep típusa' and 'Fészkelőtelep jellemzői'.
- 5. Fészkelőtelep jellemzői:** A section for recording specific characteristics of the site.
- 6. Fészkelőtelep állapotja a felméréskor:** A section for recording the state of the site during the survey.
- 7. Fészkelőtelep állapotja a felmérés után:** A section for recording the state of the site after the survey.

At the bottom, there is a footer with contact information: 'Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Madszerek Körzete, Hódmezővásárhelyi út 1. PT. 236., 6020 Hódmezővásárhely, Tel: 30/9759-232, Fax: 32/367437, E-mail: madar@madar.hu, honlap: www.madar.hu'

A program nehezebbik része és egyben a tényleges munka a környezetünkben található potenciális fészkelőhelyek felkeresése és az ott talált gyurgyalag és partifecske állomány adatlapra való rögzítése. Az adatlapon történik az élőhely minőségének, milyenségének, veszélyeztetettségének stb. a regisztrálása. Az adatlap mellé egy térkép is tartozik, amely térkép ún. 2.5 x 2.5 km-es UTM négyzetekre van felosztva a későbbi azonosítás érdekében. Mindenki a közvetlen környezetének térképét kapja és rögzítheti rajta a talált fészkelőtelepek pontos helyzetét.

A kitöltött adatlapok és térképek a gyakorlatunk szerint a programfelelős kezében futnak össze, és ő továbbítja az adatokat az országos adatbázisba.

Aki kedvet érez egy ilyen felméréshez, vagy egyszerűen szeretne többet megtudni ezekről a madarokról, illetve kedve lenne megnézni egy gyurgyalagok és partifecskek által lakott élőhelyet, forduljon bizalommal hozzám.

Kiss József

Fehér gólya felmérés

Csoportunk idén is részt vesz az MME országos gólyafelmérésében. Kérem tagjainkat, hogy minél többen vegyenek részt a programban, különösen a megye északi (Pétervására és környéke), valamint északkeleti (Eger, Füzesabony és környéke) részéből várnánk jelentkezőket. A munka során felmerülő költségek (útiköltség) térítésére lehetőség van. Jelentkezés, és a felméréssel kapcsolatos tájékoztatás: Szabó Tibor, tel: 30/9759-232

Kirándulás

Madarász kirándulást szervezünk, melynek időpontja 2002. április 20-a, szombat.
Tervezett helyszínek: Tisza tó és környéke, Pélyi madárrezervátum, Tiszafüredi madárrezervátum, Jászkiséri halastó. Az időjárási viszonyoktól és a Tisza akkori vízállásától függően választunk a területek között.

Részvételi díj: 1200 Ft körüli összeg (megtett kilométertől függően)

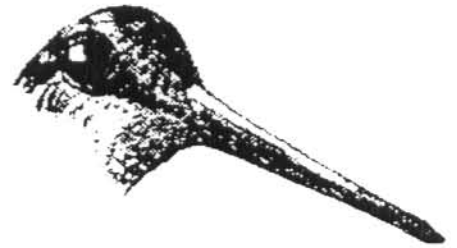
Szükséges: zárt terepi ruházat, esőköpeny, távcső, napi étel, ital.

Jelentkezés, információ: Szabó Tibor, tel: 30/9759-232

Hírlevelünkben elsőként közlünk egy csoporttársunk által írt cikket. A lehetőség mindenki számára adott. Érdekes megfigyelések, élménybeszámolók, fajleírások, természettel kapcsolatos tudósítások bizonyára színesebbé teszik lapunkat.

Szalonka

Ez a madár a lilealkatúak rendjébe tartozik. Első ránézésre egyszerű küllemű, mégis tarkának mondható. A rozsdabarnától a hamuszürke színig több szín is megtalálható tollazatán. A kakas és a tojó alig különbözik egymástól, csőre hosszú és vékony, jellegzetes testalkatú és röpképű madár. A madárvilágban egyedülálló 360°-os látószögével, ami azért alakulhatott ki, mert a rejtőzködő életmódú szalonka a földre fészkel, és ez lehetővé teszi számára, hogy észrevegye időben, ha veszély közeleg.

Az erdei szalonka (*Scolopax rusticola*) vonuló. Az erdőkben rejtőzködve a nedves, sűrű aljnövényzetű helyeket kedveli. Márciusban érkezik haza, ezt azért szeretném megemlíteni, mert azt mondják, hogy a barázdabillegetővel együtt. Násztevékenységét vonulás utáni hazaértekor azonnal megkezdi. A tojó általában a földön ül, és piszegéssel csalja a hímét. A hím repülése közben piszogva vagy horkolásszerű hangon válaszol.

Az erdei szalonka vadászható, bár vadászatát idények szabályozzák. Nálunk ez március 1-től április 10-ig tart.

Az Európában telelő állományát 1994-ben (Rose és Scott) 2,2 millió példányra becsülték. Majd később kiderült, hogy téves adat, miután összevetették a teríték számával. 1997-ben ez az adat már 16 millió egyed. Becslések szerint a magyarországi fészkelő állomány 40-100 példány lehet. Persze az átvonuló állomány ennél jóval nagyobb.

A magyarországi tavaszi vadászatát etikátlannak tartják a természetvédők mondván, akkor van a párválasztás. Erre a kérdésre véleményem szerint mihamarabb választ kellene találni. Sok ember erős érzelmeket fűz ehhez a kis madárhoz. Igazság szerint engem is megfertőzött. Szívesen szökök ki hajnalban a meleg szobából, hogy a közeli erdőnél, a patakparti bozótosnál ülve szalonkát leshessek. És fogok még sok-sok évig.

Farkasné Seress Zsuzsanna